

این شماره تقدیم می‌شود به ساخت
شهید سردار
سید محمد حجازی

ویژه نامه جنگ رمضان | شماره ۷۳
دوشنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۵

کاری از اندیشکده نفت و انرژی
و گروه تحلیلی پتروپال

سرمقاله

تیغ دولبه تنگه هرمز و لزوم توسعه خطوط نفتی

با تاکید بر خط لوله گوره-جاسک

یکی از بزرگترین واردکنندگان و خریداران نفت یعنی

هند از طریق بندر بمبئی را فراهم می‌سازد.

از عوامل مهم دیگر جهت تامین امنیت انرژی در قالب حفظ روند صادرات نفت و درآمد ارزی ناشی از صادرات جهت توسعه و حفاظت از زیرساخت‌های مرتبط، حفاظت فیزیکی از مخازن ذخیره‌سازی در مواقع بحرانی جنگ است که با طرح ساخت ۶ مخزن به ظرفیت ۴ میلیون بشکه به شکل بتنی و نیمه مدفون این امر در ذیل توسعه پایانه جاسک مدنظر می‌باشد تا ملاحظات پدافندی را نیز مدنظر قرار دهد.

توسعه خطوط نفتی برای ایجاد پایانه‌های صادراتی جدید به جهت توسعه طرق صادراتی نفت و گاز ایران می‌بایست از اولویت‌های اساسی دستگاه‌های تصمیم‌گیر و وزارت نفت باشد، امری که با نگاه و درس گرفتن از جنگ ۸ ساله میان ایران و رژیم بعث عراق به دلیل حملات متعدد رژیم مذکور به پایانه صادراتی خارک و ایجاد فشار اقتصادی از طریق آن، اهتمام به این توسعه را ناگزیر می‌سازد. ♦

خام فروشی است.

از اهمیت‌های استراتژیک این خط لوله که هدف اصلی‌اش ایجاد یک پایانه صادراتی جدید در کنار جزیره خارک اما در محدود جغرافیایی متفاوت (سواحل ایرانی دریای عمان) است، می‌توان به عرض جغرافیایی گسترده‌تر با عدد ۶۱۰ کیلومتر در دریای عمان نسبت به عرض ۵۰ کیلومتری تنگه هرمز (جزیره لارک تا عمان) اشاره کرد، امری که کنترل عبور و مرور نفتکش‌ها و محاصره بنادر ایرانی توسط یک دولت متخاصم را به طور جدی با دشواری مواجه می‌سازد.

اهمیت استراتژیک بعدی در ایجاد یک پایانه نفتی در جنوبی شرقی کشور، امکان استفاده از ظرفیت‌های دریایی، زمینی و ریلی در همسایه شرقی ایران یعنی پاکستان است که می‌تواند نقش یک کریدور انتقال نفت را از ایران به بزرگترین خریدار نفت ما یعنی چین ایفاء کند. ایجاد این پایانه علاوه بر تسهیل صادرات نفت از ایران به چین توانایی ایجاد یک هاب ترانزیتی دریایی را برای صادرات دریایچه نفت ایران به

تنها خط لوله‌ای که نقش اساسی در جهت صادرات نفت ایران را ایفاء می‌کند، خط لوله گوره-جاسک است. این خط لوله با طول تقریبی ۱۱۰۰ کیلومتر از تاسیسات گوره استان بوشهر شروع و با وجود ۵ ایستگاه پمپاژ در مسیر به پایانه جاسک واقع در سواحل ایرانی دریای عمان (پیش از ورودی تنگه هرمز) می‌رسد. ظرفیت اسمی اعلام شده این خط لوله، ۱ میلیون بشکه در روز است و با توجه به عدم تکمیل کامل مخازن ذخیره‌سازی مورد نیاز در جاسک به نظر می‌رسد ظرفیت عملیاتی حال حاضر عددی حدود ۳۰۰ تا ۳۵۰ هزار بشکه در روز می‌باشد.

در طرح‌های اولیه تاسیس این خط لوله به نظر می‌رسد هدف از تاسیس این پروژه، انتقال نفت خام و خوراک به جهت احداث پتروشیمی و پالایشگاه در منطقه مکران بوده است، امری که با شروع محاصره دریای و لزوم ایجاد تنوع در مسیر صادرات نشان دهنده اهمیت این پروژه در سطح امنیت انرژی و نه صرفاً جلوگیری از

با تکانی بر تنگه هرمز همان قدر

که تامین کننده منافع ملی است می‌تواند تهدید کننده نیز باشد، با توجه به آنکه بخش

اعظم صادرات نفت ایران از طریق خلیج فارس و با عبور از تنگه هرمز از مبدا جزیره خارک انجام می‌شود، بسته شدن تنگه از جانب یک دولت متخاصم برای صادرات و درآمدهای ارزی ایران می‌تواند مشکلات جدی ایجاد کند، شاید بتوان گفت موضوع اصلی زمان است، بدین معنی که ادعا شده است ایران در صورت عدم فروش نفت برای مدت ۷۵ روز به مشکلی بر نمی‌خورد، اما این غریبه‌ها هستند که توانایی تحمل بسته شدن ۷۵ روزه تنگه توسط ایران در مقام اقدام متقابل را ندارند، استدلال فوق زمانی دارای وجاهت است که ظرفیت انتقال لوله‌های نفتی و گاز منطقه برای سالیان متمادی در همین ظرفیت باقی بمانند، امری که با توجه به تحولات منطقه‌ای و جهانی غیرممکن به نظر می‌رسد.

سیاست‌گذاری سوخت و مدیریت تقاضا

سناریوهای دولت برای مدیریت بازار بنزین؛ اصلاح سهمیه یا تعدیل قیمت

در کنار این گزینه، موضوع اصلاح قیمت بنزین آزاد در جایگاه‌ها نیز در حال بررسی است. بر اساس پیشنهادی مطرح، دو سطح قیمتی ۷۵۰۰ تومان یا ۱۴ هزار تومان برای بنزین آزاد به عنوان گزینه‌های احتمالی مورد بحث قرار گرفته است. از سوی دیگر، محدودیت‌هایی نیز برای سهمیه کارت‌های سوخت جایگاه‌ها در نظر گرفته شده است. در این چارچوب، احتمالاً روزانه حدود ۱۰ میلیون لیتر بنزین برای این کارت‌ها تخصیص خواهد یافت که بخشی از آن، حدود ۷ میلیون لیتر در روز، از طریق واردات تأمین می‌شود. هم‌زمان مجموعه‌ای از سیاست‌های مکمل نیز برای مدیریت تقاضای سوخت مطرح شده است؛ از جمله رایگان شدن استفاده از مترو، افزایش تعرفه ورود به محدوده‌های ترافیکی شهری و توسعه زیرساخت‌های دوگانه‌سوز کردن خودروها با CNG و LPG. هدف از این اقدامات کاهش فشار مصرف بنزین و ایجاد تنوع در سبد سوخت حمل‌ونقل عنوان شده است.

در مجموع، واقعیت این است که کشور با کمبود بنزین مواجه شده و سیاست‌گذار انرژی در تلاش است با ترکیبی از مدیریت تقاضا، اصلاح سهمیه‌بندی و احتمال تعدیل قیمت‌ها، تعادل نسبی در بازار بنزین را در شرایط محدودیت عرضه حفظ کند. /خط انرژی

اقتصاد انرژی و صنایع پایین‌دستی

نوسان در بازار پلیمر، اصلاح سازوکار برق و پیشرفت پروژه‌های فلرینگ

توزیع برق، صنایع و بخش کشاورزی است و مشترکان خانگی به دلیل توان قراردادی کمتر از ۵ کیلووات مشمول این مصوبه نمی‌شوند. بررسی داده‌های معاملات نشان می‌دهد در بسیاری از مقاطع، قیمت برق در بورس انرژی پایین‌تر از نرخ‌های دستوری دولت بوده است. برخی کارشناسان معتقدند توسعه معاملات برق در بورس انرژی می‌تواند به بهبود مدیریت تقاضا، تأمین پایدار انرژی در دوره‌های اوج مصرف و کاهش فشار بر شبکه برق در فصول گرم کمک کند.

هم‌زمان در بخش بالادستی و محیط‌زیست انرژی، پروژه جمع‌آوری گازهای مشعل (فلر) در میدان‌های نفتی خوزستان وارد مرحله بررسی‌های اجرایی با مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی شده است. در نشست با حضور سرمایه‌گذاران چینی و مسئولان استان خوزستان، جزئیات اجرای طرح مهار فلرهای نفتی در اهواز بررسی شد. این پروژه قرار است در سه فاز عملیاتی اجرا شود و دولت نیز برای رفع موانع اداری، تأمین زیرساخت‌ها و تغییر کاربری اراضی مورد نیاز اعلام آمادگی کرده است.

هدف این طرح تبدیل گازهای همراه نفت که پیش‌تر سوزانده می‌شدند به محصولات با ارزش افزوده از جمله خوراک پتروشیمی، CNG و LPG است؛ اقدامی که علاوه بر کاهش آلودگی زیست‌محیطی می‌تواند به توسعه صنایع پایین‌دستی نفت و افزایش بهره‌وری منابع هیدروکربنی در جنوب کشور کمک کند.

بازار محصولات پتروشیمی ایران پس از جهش شدید قیمت‌ها در هفته‌های ابتدایی جنگ اخیر، اکنون وارد مرحله تعدیل نسبی شده است. داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد میانگین قیمت پلیمرها که در ۸ اسفند حدود ۱۱۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم بود، در اوایل اردیبهشت به حدود ۲۶۸ هزار تومان رسید؛ افزایشی بیش از دو برابر که عمدتاً تحت تأثیر اختلال در تولید برخی واحدهای پتروشیمی و محدودیت عرضه رخ داد. با بازگشت تدریجی بخشی از واحدهای آسیب‌دیده به مدار تولید، روند قیمت‌ها معکوس شد و اکنون متوسط قیمت پلیمرها به حدود ۱۹۳ هزار تومان در هر کیلوگرم رسیده است؛ رقمی که حدود ۳۰ درصد پایین‌تر از اوج قیمتی ثبت‌شده در اردیبهشت قرار دارد.

در میان محصولات مختلف، پلی‌پروپیلن نوسان شدیدتری را تجربه کرده است. قیمت این محصول که پیش از جنگ حدود ۱۲۵ هزار تومان در هر کیلوگرم بود، در دوره اوج تنش‌ها تا ۳۵۶ هزار تومان افزایش یافت. با وجود کاهش اخیر و رسیدن قیمت به حدود ۳۲۰ هزار تومان، این محصول همچنان حدود ۲۰۵ برابر بالاتر از سطح پیش از جنگ معامله می‌شود؛ موضوعی که نشان‌دهنده تداوم فشار در زنجیره تأمین برخی گریدهای پرتقاضای پتروشیمی است.

در حوزه سیاست‌گذاری انرژی نیز دولت با تصویب آیین‌نامه‌ای جدید، مشترکان با قدرت قراردادی بیش از ۱۵۰ کیلووات را ملزم کرده برق مورد نیاز خود را از بورس انرژی خریداری کنند. این گروه عمدتاً شامل شرکت‌های

خبرخوان

♦ **با اجازه ایران؛ دو نفتکش هندی به خانه رسیدند**
دو نفتکش هندی حامل گاز مایع (LPG) که چند روز پیش با مجوز ایران و با AIS خاموش از تنگه هرمز عبور کرده بودند، اکنون طبق داده‌های ماهواره‌ای به سواحل گجرات هند رسیده‌اند.

♦ **فایننشال تایمز: شوک تورمی جنگ ایران بار دیگر با ترساندن معامله‌گران باعث سقوط بازار سهام و اوراق قرضه شد**
نامیدی سرمایه‌گذاران پس از آن افزایش یافت که هیچ نشانه‌ای از سوی چین برای کمک به بازگشایی تنگه هرمز دیده نشد؛ امری که قیمت نفت برنت را با ۲۰۵ درصد افزایش به ۱۰۸۰۳۱ دلار در هر بشکه رساند.

♦ **وزیر نفت عراق: ۱۰ میلیون بشکه نفت در ماه گذشته از تنگه هرمز صادر کردیم**
باسم محمد، وزیر نفت عراق در نشست خبری امروز شنبه اعلام کرد که کشورش در ماه آوریل (اواسط فروردین ماه) گذشته ۱۰ میلیون بشکه نفت از طریق تنگه هرمز صادر کرده است.

چند فاز از پارس جنوبی هدف قرار گرفته است؛ جایی که امروز فرزندان این سرزمین در صنعت نفت، شبانه‌روز برای جبران خسارت‌ها و بازگرداندن تولید در تلاش‌اند. در این میان، سهم ما ساده اما مؤثر است؛ کمی کمتر مصرف کنیم. کاهش دمای خانه‌ها، خاموش کردن وسایل گرمایشی در فضاهای بلااستفاده و توجه بیشتر به مصرف گاز یک اقدام کوچک از هر خانه، یک همراهی بزرگ برای کشور.

#یک شعله کمتر